

## Trobada del **Grup de Lectura Meteora** a Documenta

Pau Claris, 144, Barcelona

19 de setembre de 2022

*Justine*, de Lawrence Durrell

### **1. Aspectes generals**

Entre les opinions positives, majoritàries, la novel·la de Durrell es va definir com a prodigiositat narrativa i obra mestra, i es va destacar la seva constitució polièdrica; un conjunt de membres del Grup la va qualificar de fascinant, no només per la descripció per a ells magistral de la ciutat d'Alexandria, ja que es pot oïr, palpar o advertir-ne els colors, sinó per les seves imatges romàntiques, sovint oníriques, que també s'alternen amb lúcides pinzellades filosòfiques.

Es va remarcar també que, per a algunes opinions, el llibre ha estat injustament tractat pel cànon literari, posant-se com a exemple que, en una de les classificacions que es van fer a finals de segle, el *Quartet d'Alexandria* ocupava el lloc 70 entre les 100 millors novel·les del segle XX.

També es va dir que *Justine* (i potser tot el *Quartet*) s'ha de llegir a poc a poc, és una obra que cal digerir. D'entrada pots creure que la llegiràs ràpid, però no és així. És una lectura que demana calma i ha de venir de gust, perquè és una obra densa, complexa, temàticament i estructuralment.

Força membres del Grup havien llegit la novel·la 20, 30 o 40 anys enrere i van admetre que la percepció del text és ben diferent segons l'edat del lector. La fascinació per aquell món passional va atenuant-se amb els anys. L'edat, però, també aporta més gaudi literari, a canvi de trobar a faltar més crítica social a l'obra. L'Alexandria de Durrell apareix als ulls actuals en un context de colonització, que no la fa tan atractiva i sí molt més qüestionable. En part perquè ara sabem que Alexandria fa molts anys que no és així (si és que mai ho va ser), i amb el pas dels anys també ha canviat la nostra perspectiva sobre el fet colonial.

D'altra banda, també van haver-hi membres del Grup a qui *Justine* no va agradar gens. Van destacar que els havia costat molt d'entrar en la lectura i que no l'havien pogut acabar per falta d'interès, tot i que van acordar que l'obra remou al lector.

## 2. Aspectes formals

Es va destacar el to poètic de l'obra, les descripcions de la finca de Nessim i Justine, la percepció de la brutícia i de les olors. Es va qualificar el tipus d'escriptura d'excel·lent, amb un llenguatge enlluernador, amb frases antològiques que esdevenen joies literàries.

Els salts temporals van comportar un debat més intens: es va dir que de vegades costa saber on ets o reconèixer qui et parla (confusió entre la veu del narrador, el llibre "Moeurs" o el diari de Justine). En alguns moments es va parlar de caos narratiu i d'estructura difícil de seguir.

Va establir-se una comparança entre l'obra de Proust, que estableix un contínuum temporal, i la de Durrell, que barreja constantment les accions, bandejant la temporalitat, com en un exercici d'escriptura directa, a raig del pensament. Es va reconèixer, tanmateix, una innegable habilitat en l'escriptura de Lawrence Durrell.

## 3. Argument

Es va comentar que la història o històries d'amor de la novel·la són secundàries, ja que de fet és un exercici de l'autor per trobar-se ell mateix. També es va dir que l'element més gran de ficció del llibre seria l'Alexandria que descriu. Aquesta Alexandria va existir realment?, es va preguntar. L'Alexandria que narra Durrell té bona part d'imaginada, tot i que l'autor a l'inici del llibre digui que és l'únic real.

L'obra qüestiona la idea que tenim de les relacions, tot mostrant una barreja de llibertat i de sotmetiment, segons sigui el cas de cada personatge. Uns són molt lliures i d'altres no en són gens.

Es va recordar que és millor deixar de banda la vida de l'autor quan s'analitza una obra, encara que en el cas de *Justine* (especialment, en el *Quartet*) aquest distanciament és difícil per al lector, atesa la connexió que s'adverteix entre autor-narrador, tot i que Durrell ens ho negui d'entrada dient que la personalitat del narrador és imaginària.

Es va indicar que *Justine* és el llibre del *Quartet* on els conflictes sentimentals tenen més rellevància, ja que en els altres tres llibres els arguments deriven més cap al conflicte polític i bèl·lic (arabo-israelià) i les diferències ideològiques. A *Justine*, per exemple, el tema de l'espionatge apareix molt lleument i el conflicte ideològic només es comença a intuir quan Justine fuig a un kibbutz.

#### 4. Personatges

Sempre s'ha dit, i el Grup ho va corroborar, que el gran protagonista de *Justine* és, de fet, Alexandria; la ciutat és l'ànima del llibre, el seu personatge principal. L'obra seria la confirmació de la ciutat d'Alexandria com a gran escenari literari.

Hi ha qui va definir els personatges com a barrocs, excèntrics, exagerats, amb una clara incapacitat de poder copsar la realitat. Alguns van ser qualificats de desagradables o dèspotes. També es va fer notar que els personatges i els llocs es corresponen i es complementen en el llibre: probablement serien impossibles en un altre lloc o entorn. A la majoria se'ls va definir com un grup de gent classista. Per a alguns, les relacions entre els personatges provoquen un cert disgust, ja que es mostren, sempre en la visió d'avui en dia, com un conjunt de persones vagaroses, aprofitades, narcisistes, i es divideixen entre els que són rics o els mantinguts capriciosament pels rics.

Es va fer esment que el tracte a les dones es pot considerar humiliant i avui fa mal. I alhora es va opinar que Justine és un personatge femení que, més enllà de la seva bellesa, no desperta empatia, i les altres dones descrites en el llibre, amb Melissa al capdavant, solen portar una vida prou desgraciada i sotmesa.

Es va assenyalar també que la idea de Durrell no era pas enaltir els personatges, sinó descriure'ls tal com ell els veia. Es va insistir en la premissa que llegir demana distància i que l'important dels personatges del llibre són les seves relacions i actituds, més enllà que ens complaguin o no.

## 5. Autor

Com a resultat de la personalitat de Lawrence Durrell, *Justine* és un llibre complex i dur, en gran contrast amb l'obra del seu germà Gerald, de qui el Grup havia llegit feia poc *La meva família i altres animals*.

Tots dos germans ens acosten a dos mons riquíssims, atractius, però completament diferents. Entre els membres del Grup va haver-hi preferències per a cadascun d'ells.

També es va dir, mig en broma mig no tant, que en alguns fragments de *Justine* sembla advertir-s'hi una escriptura ajudada (sempre en interrogant) per substàncies, diguem-ne, excitants, i això va remetre al record de Byron.

## 6. Traductors al català

Es van recordar els traductors al català del *Quartet d'Alexandria*: El 1995 Proa va publicar en un sol volum les traduccions de Manuel de Pedrolo de *Justine*, *Balthazar* i *Mountolive*, i la de Jordi Arbonès de *Clea*. I molt recentment, el 2021, s'ha publicat una traducció completa del *Quartet* a càrrec de Lluís-Anton Baulenas.

## 7. Referències

Per als més interessats en *Justine* o el *Quartet d'Alexandria*, convé recordar la pel·lícula de George Cukor, de 1969, titulada *Justine* però que inclou argumentari de tot el *Quartet*. Els seus protagonistes principals són Anouk Aimée, Dick Bogarde, Michael York, Anna Karina i Philippe Noiret. Actualment es pot trobar a YouTube subtitulada en anglès automàtic.

Com a llibres referencials de l'Alexandria històrica també es van citar *El infinito en un junco* d'Irene Vallejo, *Alexandria: a history and a guide*, d'Edward Morgan Forster, i la pel·lícula d'Alejandro Amenábar *Ágora* (2009), amb Rachel Weisz en el paper d'Hipàtia.

Pel que fa a les influències probablement rebudes per Lawrence Durrell, es van anomenar Baudelaire, Proust, Joyce, Forster i Henry Miller.

El nostre agraïment a tots els assistents a la trobada per la seva presència i les seves valuoses contribucions.

•

Pròxima trobada del Grup: **DILLUNS, 17 d'octubre** de 2022, 19h.

Llibreria Documenta, Pau Claris, 144, Barcelona

Obra: *El país de l'altra riba* de Maite Salord



Us recordem que Llibreria Documenta us fa un **5% de descompte** de les obres que llegim com a participants en el Grup de Lectura (per encàrrecs: **93 317 25 27**). Més informació sobre el Grup de Lectura Meteora: [www.editorialmeteora.cat](http://www.editorialmeteora.cat)